

Pridplata
na cilu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju,
a nijedni se ne-
vraćaju.

God. IV. U Kalachi.

U Četvrtak 26. Studena. 1874.

Broj 24.

N A D U N A J U.

Sunco sida za brda za gore
Poslednij mu zračak zadrhta
A Dunaj se ponosito valja
Ki da jedan drugog žuri vao.

Vrlja drvlje vrlje i kamenje
Ki da mu je sve nizko na sviotu
Te u huci odmazdit se misli
Ka sur oro na malu jagujetu

A vrh njega ladja širi krilo
Cigla lepa i ju je gleda
Brže ide nego tica mala
A u nojzi jedno milo čedo

Oholo se po njoj šeta
Gleda rnovnu i brdinu
A čeljad joj suze kupe
S njena lica što se rinu

Našto suze ki joj sviet
Vas omilje i s pogledi
Kada glanu u noć tihu
U nebeske nedogledi

A vilo nebo kao da se
Nje zazalje pa ju sladi
Sa rosicom svojom tihom
S poljubinci svoji blagi

Al svo zamah kad nevido
Kog bi vidit htla
S jasnim okom put nebesah gleda
Obo ruke milostno je splela

Bogu s' molj? ili kune?
Stoji cigla brez svietlosti
A dražje joj u mah boše
Od nebeske od lieposti

Oči joj se zasjaše od milja
S lica skida pram zazveza
Ha glaj sada put brdne obale
Vidišli ga mladoga viteza

Od dragosti skoči čedo malo
Pljusnu Dunaj sitne vale
A ti vali ka da huju
Smrt te divotanke malo

Radja s sunce s istoka sa brda
A vas mu se zračak zadrhta
A Dunaj se žalostivo valja
Pa je sunce vao celivao

Vladan Stefanovič.

SLAVIANKE KAO SUPRUGE.

Da mužkarci drugih narodnosti u dnu sreća poznaju naše slavianke, teško bi ih bilo slavenom dobiti, jel bi ih sve za svoje supruge pograbilo ko jedno rimljani sabinkinje.

Ljubav u njime ne trni se smrtju, zato nigdi toliko stalnih udovica neće naći. Krotke ti su kao jagujad, smirne, i pune časti i poštenja prama stariima prizivile su i 40 godinu svojeg zica pak ih nalaziš pokorne svekrvi kano najbolju kei svojoj materi. Dievojkom miluje se kitit, a kad je glavu zavezala, već i time pokaziva, da za drugog van svojeg muža ni gloda ne ima jerbo se nemiluje u šareno i skupo ruho uvijat. To ti je tvrda stijena poštenja i ljubavi na kojoj je vjernost ženitbena pouzdano sagradjena.

E dakle plemenite slavianke kad ste vi bezprimerne supruge. Zašto da se nebi naš rod uticao Vami kad nastoji: da mu se društveno stanje preporodi? Tako je slavianke, mi naše pouzdanje u vaše ruke polazemo, i ako se vaše srce otvori našoj moljbi, u mah će se naše koje je odveć tužno i žalostno razveselit. Jel ako vi uz nas stali, i narodni poso na Vaše milo srce uzeli budete, onda nećemo više dvojiti: da će se naš narod iz opasnog sna uzbuditi, u koji je upokojen da ne osića kako mu se žice narodno podsica. Vaše je oko pozorno pak vidi već iz daleka prieteću pogibel, vaše je srce ositljivo, pak ositi gorčinu i u omedljane rieči zamotanu.

Al ako vi neshatili budete, da poklem stalnosti nema na svietu, dakle ono što nerazte da se gubi što se neširi, to se mora uzuzivat, što se neprosvietljiva tose sve gustjim tminam zamračava, onda smo mi i nadu narodna spasa izgubili. Da slavianke bezprimerne supruge! mi od vas želimo, što nam nitko drugi neće nit može dati. Mi od vas želimo da otvorite oči vašim muževima, neka vide: da onda ono kraljestvo okrnjivaju koje je Bog svakom narodu na ovoj zemlji podielio, kad se od svog roda odkidaju, i svoj rodjeni jezik utamanjivaju. Da je neizkazana grdoba, kad tudjim jezikom zakriljivaju

svoj poriklo. Ko što me ime označi prid svietom, da sam od ove il one familie zadruga sin; isto takome jezik oglasi: da sam od ovog il ovog plemena rodjen. Zatajal tko svoje ime, onda očituje, da u njemu nema časti i poštenja, ili da on nije vridan da se snjimo kiti, kojeg su pred svojih su narodnicah mnogi djedovi proslavili. Pokriel tko tudjim jezikom svoju narodnost, onda sin zata ja svog oca, i osrami svoju mater. A vi slavianke znate koje poštivat oca i mati, možetel se nadat: da bi ovaki mogo srican i blažen bit, kad muje Bog uztegao blagoslov u 4. zapoviedi. Evo ovo kažite vašim muževom al onako: kako vi znate kazat, da im se svaka žica u sreću krene. Kažite im: da nema veće rugote, nego kad počmo govorit, o kojoj stvar, i nezna svoje misli, svoja čuvstva očitovat svojim riečma, već ove zajma iz tudja jezika. Kažite im da je to puki siroma koji nema ni kotla ni ogužišta, da barem suhoparnu, čorbu skuva. Kažite im da u njima umire jezik jel mu udo po udo vene i gine, kako se rieč u njihovom mozgu po zaboravnosti uguši. Svako raztilo se pozna je po listu, svaka živina po svojem glasu, al bunjevac i šokac kadido popu, učitelju kad ide sudii kad ide solgabirovu, tare mori se tudjim jezikom, njemu je poslanik kóvet, njemu je izbor választás, njemu je, sabor, országgyűlés. O slavianke! koje niste vaš ukus tudjinstvom pokvarile, stanite pred vaše muževe pa im recite, da kad ovako govore, onda udare sebi pečat na čelo: da su i duhom puki siromasi, jel svojim jezikom neznađu, ni imenovat ono pravo koje bi ih se ticalo. Kažite im da baš zato svaki varalica na njih računa, da će ih lahko zavest s najpodliom lažom se i nada se da će slavian povierovat, što nijedan čovjek nevieruje komuse mozag nije pomeo Da! čisto se hoće da pokrene trieznom i razumnoom čovjeku mozak kad čuje: da je slavian na toliko zatupio umom da na prvi gled neopazi, da su ga uhitili za nos pa ga vuku i vode od nemila do nedraga. Ni ime mu nikad nije čuo, nikad mu djelo po obštinu ili domovinu slavno i koristno nije vidio, pa neka pokrene čengrtaljku laži izkupe se okolo njega slaviani, slaviani većstoputa varani pa ga slušaju, i

za svojeg proroka izberu ko Israelci, kada nisu Iliu viečnjeg Boga proroka slušali, već se povelili za lažavih proroci one proklete Jesabelke, i dali se odkrenuti od stvoritelja vjekom živčeg, da se zlatnom al vavjek mrtvom teletu klanjaju.

Vi mudre slavianke kažite im : da je prvi znak gluposti i grdno neznanosti, s i r o m a š t v o j e z i k a, koji neima rieči da se snjome u život uvede što se u pameti i srcu začelo.

Al ova sramota pukog siromaštva nespada na naš milo zvučni jezik, koji ima rieči da ih može izbirati, ko bogati jedžeke, već spada na vas izrodice, na vas neznanice, koji se skupte na jednoj čosi, i čekate od kudće banit kakva lažitorba, da na puni vašu glavu mekinjam laži, kad vam pšenica istine ne trieba. Na ciloj vašoj čosi neima jedne novine, neima jedne knjige, da vam otvori oči, da razbistri vid duševni, da vam raztira mrak iz pridočih : da vam razkida oblake predsuda, koje su vam pritisle srce ko tvore tvrdom snu upokojenom prsa. Da nevidite kako gazite poštenje svojeg roda, da na prdačinu i smiej izmećete svoj narod. Dakle slavianke vi ovo kažite vašim muževom : da si za čast i poštenje smatraju al baš onako kanda im se glava zlatnom krunom okrunila, k a d a i m s e n a n j i h o v o m r o d j e n o m j e z i k u n o v i n e, i k n j i g e p i š u, pa da se tako jagme za njih ko ožednila vojska, kada je do hladnog zdenca sričeno stigla.

Um različiči čovjeka od živine, knjiga različiči od gluposti od neznanstva. Vriedne slavianke! pred oči vam stavljamo sveg svieta narode, koji se iz poganluka križu poklonili, ako sve listove stare i nove poviestnice privruili budemo, nijedzgo nećemo naći kojeg bunariču krštenja nisu privele kćeri, supruge ili sestre. Ako sveg svieta poviestnicu prosviete razgledali budemo, nećemo naći da se narodu kojim jezik po svih slojevi plemena razišao, da je bujno procvatelo, i stostručnim plodom mnogovrstnih znanosti se obogatio dok ga sestre, kćeri, supruge i matere, nisu na svoje jezike uzele, i na krili svojih milozvučih u molima i velikima odajama nastanile. Ako vi slavianke vaše srce neotvorile budete, našim, srdačnim prošnjam : onda će mo zatajat pred svim svijetom : da bi ste vi vjerne kćeri bile naših slavnihi otaca, da bi ste vi ljubav, vjernost milost i milosrdje naših starih slavianaka baštinile. Mi ćemo pred celim svijetom na vas prstom uprt, i na sve grlo izvikat : da ste vi mutni izvor sve one gluposti, grdobe, i sramote, koja napada svaki dan većma naš rodjeni narod. Mi ćemo sve dok nezamuknemo vikati : da vi zavodite vaše muževe, da idju za laživim vodjam, da povjeruju najgrdnije laži, kakve samo pako izključat umi. Da! onda će mo reći : da košto su židovke podpaljivale Israelce da se iznevjere živom jedinom Bogu, i ostanu uz mrtvo zlatno tele, pred kojim su. one vinom zanjane zavodile divlje tance, tako i vi zadržate te vašu bratju, vaše muževe vaše otee u pomamnji da bez milosrdja izkidavaju iz svojih ustih vlastiti jezik, žrtvuju ga na oltaru tudjinstva, da budu gori od sužnja, koji je barem svoj rodjeni jezik uzdržao, kano jedini trak nade za buduću slobodu. Da! Slavjanke ondaćemo svem svijetu odkrit : da je laživac vas prve o pojiio, pak gdje je oltar svoj uzdigao viste išle, i diecu svoju vodile, pa muževe podpaljivale : da se klanjaju laži da potlače svoje najplemenitije pravo građansko, da i nepitaju i netraže svoje naravno jezično pravo, već idju ne za istinom, već za vinom i rakiom. Al nedao Bog! da naša žalost bude neograničena, da nam narodni bol utrne, izčupa iz srca svaku, nadu, da morali budemo s prorokom poviknut! perditio, tua ex te Israel, u g l a v u s a m s e b e t u e š b u n j e v e i š o k e, sam sebi jamu narodue propasti kopaš, u koju će te drugi narodi, koji te za svojeg slugu opravljaju, uleći. Već dao Bog! da vi slavianke nas poslušate, da se urazumite : da od vas zavisi bunjevačka i šokačka di-ka, da iz vas izvire bunjevačka i šokačka glupost, i grdoba, birajte! jel kako se kuća zidja ili ruši, po dobroj ili zločestoj supruzi, tako slavianko možeš uzvisiti svoj narod da se slavi, ili ga poniziti na tle da se grdi.

ULOMCI IZ OPISA DJAKOVAČKVE CRKE po Glasniku.

Sliedi opis treće slike na liepu u stolnoj crkvi djakovačkoj, koju je g. mladji Seitz dovršio. Ondaša se slika na epizo-

dalni čin evangjeoski, naime na posjet. Isusov u kući sv. Marte, M. Mandalene i Lazara. *) Epizodalnim činom u evangjelju zovu neki čine, sbivše se slučajem i ne imajući nepoređui savez sa božanstvenim zvanjem Isusovim ; a usuprot, što navlaš i namjenice spada na zvanje spasiteljevo, zovu činom sustavnim ? U vrst sustavnih čina Isusovih spada n. p, čin, kojim je Isus apoštole baštinici svoga svetoga zvanja i svoje moći postavio, kad ih je naime poslao, da po svem svijetu sveti nauk njegov propoviedaju i puk krste ; *) čin, kojim je Isus vlastitim svojim duhom nadahnio apoštole, te ih namjestnici svoga milosrdja učinio, davši im oblast, da rieše i vežu grieha na zemlji, jamčee im podjedno, da će u nebu valjati, što oni dosude na zemlji ; *) čin, kojim je Isus na posljednoj večeri samoga sebe apostolom i celomu svijetu kao jelo i pilo dao, učinio ujedno apoštole i njihove nasljednike do konca svieta punomoćnici nezizmjerne ljubavi i smrti svoje, te predao im oblast, da žrtvu kalvarije na spas svieta svedjer ponavljaju i božanstveno njegovo biće medju nami pravim, živim. istinitim načinom, prilikom kruha i vina potvaraju. *)

Akoprem ova razlika, kako se vidi, ima neki temelj, ipak je i to istina, pa pod uplivom božanstvenoga bića Isusova i čini, tako zvani epizodalni, sa zvanjem Isusovim u tiesnom savezu stoje. Nek nam bude dozvoljeno ovo nekimi primjeri razjasniti. Isus n. p. trudan i umoran u svetom zvanju svom dolazi s apoštoli k izvoru Jakovljevu, da se tuj odmori i opočine. Apoštoli se razidjoše u obližnja mjesta, da hrane i pića nabave. Slučajno dodje žena Samaritanka na zdenac, da vode nagrabi. Ovu slučajnu priliku upotriebi božanstveni spasitelj, da sa ženom zametne divni razgovor, u kom se istine, dosele nigda ne čuvene, istine obćenite (universalne) i vječite odziva ju. Pita Isus u žene vode, a kad žena, začudjena, odvrti : ta za Boga, ti si žudija, pak zar ne znaš, da medju žudijami i Samaritanci ne ima obćenja, nego samo vječite mržnje i odurnosti, odgovara joj Isus : Moja žano! znaj, da je blizu vrieme, pače je tuj : da svaka mržnja i odurnost medju ljudmi i ljudmi, medju narodom i narodom prestane ; došlo je vrieme, pače je tuj : da se prizna, da svi ljudi bez razlike pravo imaju kazati stvoritelju svojemu : otee naš, a Messiji, koji će ih krvlju svojom posvetiti, i smrću svojom sretnoj neumrlosti povratiti : brate i naš subaštiniče ; došlo je vrieme, da svi naradi bez razlike jednim te istim pravom ne samo nebo, nego i zemlju ovu svetom baštinom svojom nazivlju, pak u jednakoj slobodi, istini, pravdi, krieptosti, u jednakoj međjusobnoj ljubavi i napredku, zalog si traže i vremenitoj i vječitoj sreći. Samaritanci, veli Isus ženi, i žudije misle, da se samo na brdu Garizim i na brdu Siona žrtva bogu ugodna prikazati može ; znaj pako, da je vrieme došlo : da se mjesto jaganaca i kozlića i ostalih živinica, žrtva sveta, čista i neumrla jaganca božjega, koji odnima grieha svieta, ne samo na jednom ili drugom mjestu, nego svagdje na svijetu, i u svakom narodu prikazuje ; a znaj, da se Bog ne obzire na vanjstinu na obilje i sjajnost bogoštovja, nego jedino na srdee plemenito, na svieist čistu, na namjeru svetu. Bog je duh i istina, i tko njemu služiti misli, u duhu i istini služiti mu ima. To je vrhovno načelo zakona, koji će Messija proglašiti i primjerom svojim i smrću svojom za uvijek potvrditi. *) Opetujemo : evo slučajnom prilikom izuštenih istina obćenitih i vječitih, koje se na sve narode, na sve okolnosti, i na sva vremena odnašaju ; evo istina novih i dosele niti u najizobrazjenijih naroda u Rimu i Atheni ne čuvenih, istina, koje pošlje Isusa postadoše svojimom i baštinom svih ljudi, tako, da ih i najprostije djetesce, koje svoj katekizam zna, dobro pojmiti i u život prenieti umie. (Sliedi.)

Č I Č O V S K I B O Ž J A K.

(Pripovieda Blaž.)

IX.

Pečuv je glavni grad baranjske županije. Leži na podnožju gore Mećeka. S iztoka je na glasu s izvora Teće i njegvo

*) Luk. 10. 38. *) Mat. 28. 19. *) Iv. 20. 19—23. *) Luk. 22. 19. *) Iv. 4. 7.

ravno visočine. Sa sjeverozapada s rovinah nekadašnjega benediktinskoga kloštra, i kasnije crkvice sv. Jakova. Sjuga mu se prostrla divna ravnica, kojom sukllaju parna kola južne željeznice put Mohača i stare Baboče. U poluvijencu ovijaju ga sa sjevera visoka brda, a sa juga talasiću se ravnine i visočine duž Salante, Harkanja i Šikluša do hitre Derave (Drave), te pravjeke granice Zvonimirove i Kolomanove otačbine.

Pečuv je inače pometnuto mjesto na kuglji zemaljskoj. Iz njega prodire malo šta kriepostna, vrstna i glasovita. Sliedeć pute G morrhe obražen bi ga čovjek zabacio među prikrajne gradove svieta. Psovakah, razkalašenostih, opačmah, odurnostih, škrtosti, a k tomu lude oholosti, ako idje, naći ćeš u Pečuvu. Pa zato prometni, obrtni i učeni svijet malo haje za to gnjezdo jalah i pakostih.

U njegovih nedrih pribiva do 8000 ovejanih naših Bošnjakah, kojimi se bilo u kom pogledu žalibože nemožemo ponieti. Krv je prešla u krv, njom vrea azijatsko divljaštvo, i kviri dobroćud slavensku i truje pošteno srce vremenšnih Bošnjakah.

Dvie su crkve na budimskoj kapiji, u bošnjačkoj župi, veća sv. Augustina, manja na podgorju od turskih vremenah crkva Svih Svetih. Treća na vrh vrška sjevero istočne gore, crkva Sniežne Gospe, stojeća kao vječan zavjet Majci Božjoj, da se Čifut u Pečuhu nikad nastanit ne smie.

Kolika razlika izmed starih Bošnjakah i njihovih danas potomakah! Stari su slavili u crkvi Boga materinskim svojim jezikom. Birali si popa i orguljaša, činovnika i učitelja svoje krvi i rieči. O tom žalibože danas malo, a za kratko vrieme ni traga biti neće. Jer se u tamošnje bošnjačke škole mlitavošću izrodicah naši svetinjah uvukla magjarska nemezis (osvetiteljica krivde) i magj. jezikom balokoti srca i duše sladke naše unuđadi. U crkvi je zasjela glavnu katedru (stolicu), te i popovi il učitelji klanjaju se njenomu idolu. Grieh neoprostiv, u nebo vapijući! U to još Pečuvlje prekršise zavjet; napustiše Izrael u svoju varoš; on podiže tempao u ulici razkalašenosti sodom-ske, on zavinu obrtom i trgovinom, zapuhnu u trublju jeričku, . . . a Bog iz osvete i pravice bije prirodni pojavi (elementi) nemal svake godine sbog nevjerstva i zalah i grad i njegovu okolicu. A sve biva u tmini griegah, obuklih oblaci zalah tvrdokorne duše neobraćenih stanovnikah. Grieh neoprostiv, u nebo vapijući!

Na drugom vrhuncu tih istočnih planinah u ravnom pozezu od Sniežne Majke ustobočena je nad dubokim jazom častna postelja gorke smrti Isusove, — križ vapijući gradu kroz usta nebeskoga Mučenika; hodite k Meni žalostni, hodite da vas utješim! Pa zato je često i vidjeti kako se danomice donj uzpinju trudne noge bremenom godinah obterećenih starijah, siroticah i sinjih kukavicah. U stienae kamen uciepljen taj krst stecište je pobožnih dušah, počivalište ubogih, žalostnih, ostavljenih i prezrenih, išeućih pomoć kroz tri krieposti kršćanske u sv. križu.

Za mladjih godinah kao kleriku (popiću) uzlazak snad Tečah k crkvi Sniežne Gospe i salazak k otomu križu biaoše mi najmilija šetnja i zabava, najsladje počivalište. Mnoge sam tuj čase u trnutju duše sproveo, mnoge sam suze za izgubljenim svojim u Ugarskoj narodom tuj prolio. Mnoge sam tuj misli uzbudjivao: kako bi se narod naš propasti iztrči mogao?

Školaréad nižjih učionah u podolju glavicom Teče je skakutala i loptala se; moja se po zvanju braća šetala, razgovarala, pivo pila, pjevala i pušila; jedini zemljak i vršnjak moj pokojni Julij Brüstle bez odmora me tražio dok me nije našao, a našao bi me pri krstu, pri običnu skrovištu mom. — Dolje u ravju na Balikanju (Balokotovanju), izmedju gvozdena puta i ceste, širi se pravokutan prostor. On je groblje il mirogoj pečuvskih pokojnikah. U njem kamenito razpelo i nizanj krasna crkvice. Pun je liepih nadgrobnih spomenikah, što ih znalčnih Pečuvlje jatomice pohadjaju. Tu ćeš svake ure vana i do pomoćna sata čuti i susresti po koju uzdišuću dušu, po koje oranjeno srce.

Groblju na dokončku, a od Ūszóga reda predgradskih kućah na čošku, svratište je „k bielomu kurjaku,“ moje rad mira, domaće uljudnosti i podvorbe nekad odabrauo i obljud-

ljeno odmorište. Putniku iz Podgajacah, Daljoka, Sajke, sa Cikovca; Šumbriega biaoše mi svratište, to s toga najpovoljnije, što su se tuj najvećim dielom sastajali našiuci, pa sam mogao razabrati ponešto o životu i napredku našinstva iz susjedne Slavonije i okolo Ugarske.

O proljeću na dan sv. Živka g. 1868 pojdem po običaju u Pečuv, da si dušu i tielo okriepim razgovorom prijateljahi i znanacah i da odužim zapopljen zadanu jim rieč dvaputua godišnjega posjeta. Pri večernjem salazku s kolah, izišavšega mi u susret starinu gostioničara zapiam za zdravlje i zadovoljstvo. Ivalom na pitanje pojdem u sobicu, zavirim putem u kuhinu i preupitam starca: što radi liepa Srbkinja? On odmahne rukom i obeća u hituji. da će mi za večere raztumačiti i razčvoriti znalčuu želju.

Izručivši on ženi, sinu i kćeri svojoj podvorbu u velikoj sobi gostovah dodje u moju sobicu. Ja naručim večeru za nas dvojicu i za svoga pridošloga prijatelja. Izpozdravimo se i sposjednemo, a starina mahnuv nogom preo noge, poskrne dušak dima iz lulo i pogledav nas obojicu žeravičnima očima okreno ovako:

— Od dana vaše preporuke častni oče i gospodine, na molbu šumbriečkoga oca sveštenika, ja sam se ravalovao Jelenu dolazku u moju kuću. Četir nemal godine navršila je pod mojim krovom. Ljudi velo: mlado ludo! pa i ja to znajući bio sam joj u smislu poštene rieči, kako znate, baš ko rođeni otac. Nu kako, kako ne, pokvači se s mojom ženom, a nedje pred božić lani i s mojom kćerju, te ode bez da mi reče: hvala ti starče! il rasla ti trava u dvoru! Ja joj podjoh tragom kroz gradsko satništvo i dočujem da joj mjesto u haremu pečuvskom. Tamo mi ni za mladjih lietah nobi mjesta, pa ni sad. Nego mi pripoviedaju Titošani, da je na Avramovu grobu mnogo ludila prije no je k meni došla. A ovo mi danah rekoše, da je kuharica na župničkom domu u Babracu.

— U Babracu? pridoda moj prijatelj kapelan sasma iznenadjen i u licu prohledjen. To ćemo se doskora sastati, rekne djački pogledav u me. A ja pogled ozbiljnošću prezriev pomislih: uzročniče nesreće, teško da ćeš ju već vidjeti!

Ja kanda i nečuh te primjetbe upitam starca: kako ju je mogao pustiti po tako pogubnu putu?

— Moj dragi gospodine, primieti on, to je danas puka žalost što se po gradovih radi. Što je Bog nakitio ljepotom od toga je većim dielom nečastivi usur zajgmio. Odpadnici obrlate sirotno čeljade, bace mu koprenu na oči, a mrežu pod noge, pa dok za kratko ljepota traje dotle ajdede, a kad se propala duša i tielom okuži, onda nepreostaje ino van se dat na ljekarstvo i prije reda past u grob.

— Ta to je obća malna, djeded! pridodam ja, koja se iz gradovah došuljala i u sela jur uvrzolila. A dje da joj tražite izvora, ako ne u pustolovih gradovah i trgovistah, koji se grado naobrazstvom i učenostju, a onamo žive načinom i poganu nedolikujućim. Stanite jim na put! Prije ćete Dunav obustaviti, nego li njihovu požudu zagrančiti. Te kao što će hitra rieka povodniti, poplaviti čitave predjele ako ju zagatite, tako će takovi bjesomučenici i najpoštenijega popa poharati. Eno vam Daljoka, u kom sam bio kapelanom. Šobotami se po dvojja troja kola curah vozi u Liepilak na majdan, a čim sam začeznuo za čudoredjem, bio sam trn u oku svim požuduikom vikavšim: na križ tim popom!

U tom pokuca netko na vratih. U sobu sune moj brat Pavo. Ja završim žabom nad takovimi nesretnicami našega poriekla i zavapim: da Bog sačuva čudorednost, a prokuno javnu bludnost, razkalašenost i njene grozovite posledice od našega kolena!

Tad se izljubim s mojim pobratimom, koj izvuče iz djepe zagrebačke „Narodne Novine.“ U njih sam, dok se njih trojica razgovarali, naišao na viest: da će naš milostivi vladar o svom došašću u Zagreb mnogo tamničare pomilovati. U prikraju lista ugledam i imenik nesretnikah, a u njem i Daku Mitrovića.

Te javne tajne neodkrilih družtvanen, već u srcu radostan saslušah starca: kako je Jelena, kajajuća grduce svoje grieh,

sledila stope pokornice Mandalene. Kako je obhadjala pečurško crkve, kako tugovala pred Sniežnom Gospom, pred gorskim križem i na groblju. Kako je izgubljene divote obijala prage pečurške i kao prosjakinja morala ostaviti prositbu i grad. Tu mi se sreću smililo, suze mi na oči briznule, a njeka slutnja dušom prozujala.

Starac se opratio, prijatelji otišli, a ja zaronio u dubljinu mislih. Konac im bijaše : dje je nužda najveća, pomoć je Božja najbliža.

(Sliedi.)

ZANATLIE U LJUDSKOM KOLU.

III.

Zanatlia po najviše stanuje u gradovi gdje se sakupljaju ona sriedstva, po kojima se sabiraju koristne nauke, plemenita čustva, umnost vještoca pa i sva druga za ublaženje čovjeka potrebnia. Redovno u gradovi su nastanjeni svećenici, koji su više svete nauke pa izdašnie pobožnosti sebi nakupili. I o tom svemu, u sjajnih djeli svjedočbu položili; dakle iz njihovih kateketičkih i propovidni nauka navadno za kratje vrijeme više mogu sebi od duha mira i blažena, od srca milostju božjom upokojena osvojiti, no drugi koji su po seli i salaši razštrkani. U gradovi se bogatije plajtaju učitelji, dakle i strožie izbiraju al i točnie nadziru, da se škulska nauka diecama obilnie podjeljuje no ono u seli. Zanatlie su već po svom zanatu umorani, sviet prolaziti, i svagdi ono što su u stranoj zemlji dobro i liepo vidili, čuli, u pamet i srce sakupiti i kući donet. Zanatlie po naravi svojeg rada, mogu vrijeme uvijek tako razdieliti : da ne budu pričeni i u poslene dneve crkvu polaziti, Košto i svako svoje diete žensko i muško izučiti. Zanatlii se pounjdava najpovoljnija prigoda, do novina i knjigah i to, naj jeftinie doprti. A poklem ni jedan drugi čovjek bio on mah kojeg staleža u toliko put nedolazi u dodir s poljedilcem, ko zanatlia, radi toga se od njeg želi : da obraženost i nabožnost koju je tako lako steći mogu, dragovoljno i vierno priliva u stalež poljodilski. I to dvostrukim putem prvo primerom drugo razgovorom. Poljodilac vidi pri svemu zanatliu, dakle nekamu on prednjači u nabožnom bogoštovju, u časti prema zakonu svietovnom i svetom, u školarenju diece, štivenju novina, i knjigah. Zanatlia u svojoj radionici posluje i razgvara se, drugdaš ga poljodilac sluša priko poldana. Ima dakle priliku tako se razgovarat : da u poljodilcu uzbudjiva vjernost prema Bogu čast prema zakonu, ljubav prema nauke duševne i svitovne. Sbog čega bi se dakle tako razgovarao, da to sve u njemu potare i pogazi? Od zanatlia dakle čeka crkva : da se po njima razastire i čvrsti duh kršćjanski u poljodilcih, od zanatlia čeka, država : da se širi poštovanje one slobode : koja je po ustavu u granice zakona, kano u nekom okviru spremljena. Od zanatlie čeka svaki književnik koji se u novinam i knjigama dan i noć znoji i trudi : da ono što mu je Bog ulio u srce i pamet, prilie u misli i čuvstva, pak putem štampe, u novine i knjige privede, da se ove medju poljodilci razprostranjaju, i tako se otvaraju oni jareci : po kojima u taj velik i najpučnii stalež ulazi svietlost nauke, i svetinja čuvstva. Dok naši zanatlie ne shvatili budu ovu njihovu dužnost i dok je svjestno neizvadjali budu, donle nikad nećemo doživiti : da pobožnost svjestna koja zna zašto obavlja svete čine, i okraženost u nauke uložena zauzme obširnie mesto u tom pučnom staležut i poljodilstvu.

RAZNE VIESTI.

19-og t. m. obavljena je svetkovina imendana Presvietle Naše kraljice Jelisave, koja se za sad nalazi u Godollu. — **U peći se sklada klub atletički**, u svrhu da se starih delia, tjelesna kreplost, i ove iztrajanost uzbudji, pa kani ovaka za sile i vještoću namienjena vizljanja, po cijeloj ugarskoj ustanovit. — **Njih Veličanstva** car i carica su blagoizvolili česom obećati : da će se skorim povratit u Prag, i tamo dulje ostat. — **Garribaldi**, oglašeni talianski ustaški vodja neće da primi novčane dare kao priniske podjednih za ublaženje svojeg siromastva, što su mu nametnuli vlastiti sinovi. — **Taliani se već zasitili poslaničkim izborom**, u 200 o kruznjih, trieba opetovat izbor, jerbo većina izbornika nije

na mejdan izborni izišla. — **Ako ovako ostano novčano stanje** dulje vremena. Ugarskoj, neće triebat drugog neprijatelja, lihvarstvo će je ugušiti, u St. Györgju jedna obitelj dugovala je bilježniku 200 f. 50 n. skamaron 1 fr. na svaki dan posli 1 1/2 godine uz sudačku ovršbu ima platit 930 fr. — **Ubojice nevinih žrtvah** kršćjanskih što su pal u Podgorici, odsudjeni, su na 20 godišnje robovanje, čime crnogorci naravno ni su zadovoljni. — **18-og o. m. bila je 25 godišnjica**, dostojanstva biskupskog prvog sina Hrvatske Nj. Preuzvišenosti Josipa Jurja Strossmayera. Svetkovina svakom izkrenom rodoljubu vesela. Na mnoga ljeta!!! — **Na svi sveti je slavio je Novisad** 25 godišnjicu Zmaj Jovana Jovanovića, i po imenu Kiss János dična srpskog pjesnika. Ako su u sridnje doba pjesnike zelenim lovorom krunili, Novosadje svojeg pjesnika srebrnim okrunio, a Biograd ga je umjetno izdijlanim guslama počastio. Pjesnici će osiđanja a književnici misli u Slavenih sjedinjavat!!!

KNJIŽEVNOST.

Pogled u Lučbu po A. Berstećnu preveo **Gjuro Ester** učitelj na glavnoj učioni u koprivnici. Izdaje Hrvatski pedagogički književni Sbor. **U Zagrebu** knjigotiskom Dragutina Albrechta. Djelo učene hvale vrijedno i umjetnom rukom na naš jezik privedeno. Budi dika Spisatelj, i velika korist privoditelju. Iz ove knjižice može i onaj koji se sustavno nezabavlja ovom znanostju sebi steći čistii pojam o Lučbi. Lučba je znanost, koja se priliva priko glava ljudstva, već od počela svieta, većim il manjim uspjehom, našoj dobi je pridržano, ovu znanstveno u sve različite grane života ljudskog uvadjat, pa lučhom razjasnivat sve one poslene zabave, koje spadaju u djelokrug obrtnika, zanatlie, poljodjelca, al i naše starijce, da ti umie sve ono pametno i koristno uređiti, što od nje iziskuje, kujna, smocnica, i pivnica. **Velebit zabavnik Hrvatske omladine**. **Izdalo djačko društvo u Beču**. Zabavna i poučna knjiga predplatnikom za 1 fr. poslana. Mladež koja se ovako zabavlja, daje nam plemenito jamstvo za svitlu budućnost. Narod koji ovako sinove odhranjiva, polaze čvrst temelj za svoje pleme na duševnom čudorednom i tvornom prostoru. Ovaku mladež srdačno pozdravljamo! — **Srbadia, Ilustrovani List za zabavu i pouku, izlazi u Beču** III. ungergasse Nr. 2 ciena mu je na cijelu godinu 6 fr. a vr. il 72 groša. Svaki predplatnik dobiva premiu uz doplatu 1 fr. il 12 gr. a to veliku liepo bojadisanu sliku srbske istorie. **Ustanak Takovski** davat će se mjesечно na tri arka, u veličini poznata. Lista „Über Land u Meer“ Broj što je izišao obeća je nam : da će zadovoljit u svakom pogledu obrazovnom srbinu, slike su umjetno izvedene, a članci učeno sastavljeni.

Ovaj list u prvom redu je namienjen u svojih slika, spisi, i duhu Srbom, u drugom, svem slovenstvu, a u trećem tudjinu. Ovako čine i drugi. Al nas koji se nalazimo u sriedini medju Srbom i Hrvatom, goruća želja goni : daj bože da nam što brže svane dan : u kom se neće barem učeno i književno glave po novih imenih bilo Hrvatsko, bilo srbsko, razdieljavat, već u jednom prastarom slavjanskom sljibuit.

G A Z D A L U K.

Marvinski rog. Ako se odvalio, sree roga koje je zaostalo, valja zavit smolom veći da će se rog ponoviti, premda neće odvaljenom sličan izrast.

Litanje blijanje t. j. prolev ako napadne konja ili marvinče možemu se pomoć ovim liekom. Valja četiri lota enciane i toliko pelina a prah utrt, pak onda uzeti meda ili sirupa, i ovaj prah pritvorit u pekmez. Od kog trieba dati živinčetu jednu polu jutrom. Ako je pak ova bolest veću mjeru zauzela, onda trieba još vrhu ovog, dat svaki dan triput ovog pol ili jednu kvintu olovna sladora al tako da se ovaj prije raztopi u vodi ili titričnoj thei.

A N K I.

Anče moje lane moje,	Usta tvoja poljubiti
Poklonimi srce tvoje	'Tebe sunce obrgliti.
Sree tvoje neću više,	Poljubiti usta tvoja
Za njim samo grud mi diše.	Slatka Anka rano moja
Anče moje dušo moja	Zagrliti tebe vilo,
Daj da mogu usta tvoja	Na vek bi mi dosta bilo. —
	I. Radubiezky.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 20-og Stud. : 2' 3" nad 0. razine.
Požun 20-og Stud. : 1' 9" nad 0. „
V r i e m e : posli malo sniega, nastalo suho mrzlo.